

GERÉB MARIKA

Szerelmes Finnország

A szív hőfokáról

■ Felfőztem a szívemet, újra. Rutinszerűen megy már, de még mindig élvezet. Zubogó vízben először kemény, aztán puhulni kezd. Olyankor kihalászom, és nézegetem. Szeretem a tenyeremben tartani, az ujjbegyeimnek mint a kásás hó, olyan, szeretem a hasamat melegíteni vele, a térdemet, a karom belső hajlatát. Mindig tudom, hogy kihűl, mindig tudom, hogy megkeményedik újra. Ha szétmorzsolom, mert bizony könnyen törik, még forró egy ideig, de aztán újra főzni kell.

A szívem ugyanis melegítő szív, egy kirakodóvásáron vettem tíz centért. Egy vasárnap délelőtt főztem fel először, első tavaszi vasárnap Turkuban, ül a szőke ő-exvirtualitása élőben velem szemben, gyömbéres muroklevest kanalazunk és közben gyúrjuk a szívemet, hol én, hol ő, *vicces*, mondja, *vicces*, mondom, közben nézem a szívemet a kezében, *majdnem így törted össze anno, szerencse, hogy észnél voltam*, gondolom, és *hogyan van a legény*, kérdi, *megvan*, ejsze, *messze*.

Ha az ember egyszer valamikor régesrég nagyon *akart* valamit (akart, nem szeretett volna, mohón, butuskán, csakazértis), és akkor semmi sehol, és ehhez a semmihez hozzászakott, mert rájött, hogy,

...azokkal a régesréggi akarásokkal mi lesz?

Kakukk

Messze vagyunk, fekszünk a sziklán. Szemben a város, két torony, alattunk a jég-hideg víz. A fejem alatt a táskám, a feje alatt a cipóm kendőből puhítással, türkiz virágokból zöld korona. Csend van, csak a madarak. Néha a kövekhez csapódik a víz, néha gyöngyvirággal keveredik a semmi szaga. Máshol este lenne, itt süt a nap. Észreveszem, hogy néz. Észreveszi, hogy nézem. Amikor megszólal, kettészeli az arcát a fény sugar. Amikor megszólalok, árnyékot tartok a kezemmel, hogy mélykék legyen a tekintetében az arany.

Hazafelé hallom a kakukkot. Ahányszor szól, annyi évet élsz még, mondták egyszer. Ahányszor szól, annyi szeretóm lesz idén nyáron, mondom én.

Hosszú ösvényen járunk, körülöttünk gyöngyvirág és páfrány.

Messzire süt a nap, messze még az éjszaka.

Keltével dicsérd a...

A reggelek puha cicatesttel kezdődnek, ablakon beszűrődő fénnel, rotyogó vízzel, kávéillattal, fogak között ropogó pirítóssal, ujjak között ropogó újságpapírral, éles levegővel, habzó fogkrémmel, zipzárra beakadó gyapjúsállal, villamoscsilingeléssel (bár nem az első és nem feléd), mosollyal az egyik sarkon, köszönéssel a másikon, busszal a liftig, lifttel a hatodikig, startgombbal és gyors kattintással a világ felé, kifelé.

A reggelek madarakkal kezdődnek, fogmosással, tejmelegítéssel, mézzel a kávéba, cseverészéssel a joghurtos tál fölött, kardigánnal a ruhára, biciklicsengetéssel, tekeréssel a folyóparton végig (át a hídon, át a síneken), nehéz ajtók nyitogatásával, kemény diók törőgetésével, csenddel, figyelemmel, a pont hangját várva, kifelé.

A reggelek gyors öltözéssel kezdődnek, képzeletbeli hajsimogatással, gondos betakarással, zoknikereséssel a ruhacsomóból, lépcsőrecsegéssel, tágra nyitással, levegővel, színekkel, fényekkel, szaladással a víz vagy (esettől és helyszíntől függően) hazafelé, nyirkos kövekkel vagy macskakövekkel, csúszó gumicsizmákkal, topánkákkal, suhógó náddal, sündörgő utcákkal, ébredező hattyúkkal és lelkiismerettel, ágakkal, bogokkal, bogarakkal, friss vízzel vagy esővel az arcon, napot keresve, felhő útját fürkészve, felfelé, elfelé.

Miért van az, hogy a reggeleimet nem adom?

Piripócs

Péntek volt, dél, és esett az eső, én meg esőcseppekbe burkolózva gurultam le azon az utcán, amelynek az aljában lakunk. Pont a lépcsőházunk bejárata mellett van egy szexshop. Egyszerű boltként kezdte tavaly ilyenkor, de aztán alakult, a bejárat fölél csengettyűt szereltek, és az acélszemű eladó mellé alkalmaztak néhány piripócsi magdolnát is, akik közül egyik a bolt előtt szokott cigarettázni, s akire mindig várnom kell, hogy félrecsúsztassa *sátán húzta hosszú lábát*, ha biciklivel akarok behajtani a kapun.

Péntek volt, dél, s ahogy gurultam lefele, *száguldozván jaguárban kendőm lobog viselek kétágú nadrágot miként gonosz lelkek sátán gurította autóban*, láttam, hogy a bolt előtt egy idős bácsi áll, és nagyon kukucskál. A profilváltás egyik jele pont az volt, hogy rózsaszínnel vonták be a kirakatot, úgyhogy csak egy rés maradt, amin belátni. Azon keresztül sunyított a bácsi is.

Hogy mennyi idő alatt lesz a magdolnából a retinán kép s a hangtól az idős testen mozgás, azt nem tudom, de hogy a semmi seperc alatt biciklis nővé alakulhat, azt legjobban a bácsi tudja: amikor a háta mögé értem, hirtelen összerezett, hátrafordult, s nézett rám nagy leforrázva.

Ilyen boltba soha nem mennék be – mondja nekem. *Legalább kíváncsiságból* – mentem helyette a mundért, de visszavág: *Amíg ilyen fiatal, szép nőekkel beszélgethet az utcán az ember, addig semmi értelme.*

É(szt)T-vágy

Az észT boltba, amely minden boltok alfája meg omegája, mert ott árulnak otthoni tejfölt és meggyes derelyét és észT túró rudit, csütörtök délután berohant egy gyerek. Nekem derékig ért és majdnem gurult.

Sebességéből ítélve a hárs alatt gyorsulhatott fel, még az utcán, és elég egyértelmű volt, hogy kergetik. Egy pillanatig úgy tűnt, egyenesen nekirohan a bejáratnál szembeni polcnak, de aztán a napraforgómagoknál fékezett, a savanyú uborkák előtt ügyesen befordult balra, és rohant. És rohant, és rohant. Jobbra mögötte lemaradoztak a savanyúságok és a csípős paprikák, balra a Kalev-csokik és a kondenzált tejes dobozok. Jobbról nézve a wannabe-zakuszkánál lehetett, amikor az ajtóban megjelent az anyja, megállt a perecek előtt, és egy nagyot ordított: *Veeeeiikkkko!* A ká-hangot visszahangozta a halva, a káposztás lepény és a füstölt sajt is a sarokban. De Veikko nem hallotta, rendületlenül haladt visítózva, az anyja pedig uzsgyi utána. A tüzes tekintetektől jobbra kilyukadt a zabpelyhely, forni kezdett a savanyú káposzta, odakozmált a pudringpor. Veikko hol visított, hol röhögött, és röhögtem én is, majd kiesett a kezemből a tehéntúró. Ez egyáltalán nem humoros! – ordította a nő, miközben a hajdinák előtt bevette a kanyart, még mozgásban elkapta a fiát, becsapta a hóna alá, és nagy szitkolózások közepette kirohant.

Mindössze fél percet tarthatott a jelenet, aztán bepakoltam a zacskóba, vettem egy pillantást a pénztár melletti újságos standra és hazasétáltam.

Kérdem én: mit van mit tenni, ó rozskenyerek és sovány tejek, ha ennyi évnyi majdnem-vegetarianizmusom után azt álmodom, hogy nagyot harapok a sült szalonnából egy belgrádi padláson, és ízlik nekem?

Ráadás

Ül velem szemben és kétszeresére nő a kék szeme:

Nincsen, mondja – mondja nekem, ei ole. *Visszakérdezek: Niiin-cseen? De Olga szerint nincsen* – ei ole.

Az orosz nyelvjárások *megnemlétéről* mesél, nem a szavakat figyelem, hanem azt, ahogyan folyamatosan nő a szeme, miközben puhul a szájában az *l*, látom az arcizmain, ahogy keresi az orosz akcentust, hogy bemutassa, keresi a nyelvben Olját, a sajtájában a másét, s közben pisolyog. Folyamatos kis mosoly cirkál az orra alatt, mert orra még van, de nem sokáig, azt is fel fogja falni a szeme, megeszi a szeme az orrát, ahogy ő falta fel előbb a kekszeket, és ahogyan felfalta a délutánomból a bánatot, mint pióca a rossz vért, ahogy megtisztítja a napjaimat azzal, hogy zöldell az autója az ablakom alatt, és azzal, hogy ott van, amikor kelek, bármennyire is mély volt az éjszaka, azzal, ahogy megmossa a salátaleveleket és szel az eperből és kitesz a tányérjára két szem mandulát, mindig kettőt, mindig mandulát, és megkeresi nekem az anyanyelvében, ami nekem nem is az, Olját, akit én nem is ismerek.

Szerelmetes Finnországgal nem szabadulunk egymástól.

Mellékesen, hobiból

Tegnap A. bejelentkezett mosni, és miközben a gép csavarta a zoknikat, ő a fejem intelligensebbik részét csavarta ugyanolyan hatékonysággal.

A. jövőre tölti az ötvenet, ebből tizennyolc évet élt Finnországban, az utóbbi kettőt egy turkui faházban, Port Arthurban. A.-nak van öt szomszédja: egy harminc fölötti rocker lány nagy-nagy tetoválásokkal és egy nagy-nagy kutyával, egy öreg alkoholista, egy fiatalabb alkoholista és egy középkorú házaspár, akinek a fia egy spanyol sisedzót vett feleségül. A. szerint ő, mármint A. az egyetlen *értelmiségi*, akiről mindenki tudja, hogy valamit az egyetemen csinál, és amikor éppen nem, akkor bazsalikomot és rukkolát természet (az öreg alkoholista öntözi nagy örömmel minden este), üldögél az udvaron, pöfékel és olvas. A. lehető-lehetetlen finn regényeket fordít olaszra, és ebből annyi pénzt keres, hogy soha ne essék kétségbe, amikor időről időre a főolasz, aki a főnökünk, kikel magából és a nagy mutogatások alapján valószínűleg elküldi A.-t a szeme világába és a bűdös francba egyazon időben.

A. ugyanis mellesleg, tiszta hobiból, napi négy órát álldogál a kávézóban a pénztárgép mögött és röhög. Két évvel idősebb és két fejjel magasabb a főolasznál, és annyiban al-, hogy dudásnak dudás, de nem övé a csárda. Amikor valamelyikbe (az álldogálásba vagy a röhögésbe) beleun, kivisz egy törlórongyot és egy maréknyi villát az udvarra, áll nagy langalétán, füttyörészik és villákat törölget a napsütésben, hogy panasz ne érje a háza táját. A. teljesen öntörvényűen dönti el, hogy mi mennyibe kerül és kinek, hogy mit eszik meg, mit visz haza, hogy mikor jön dolgozni. Ha benőzött, akkor nem jön. Illetve jön, és készít a nőnek egy eszpresszót, és aztán kiül vele a napsütésbe bájcseverészni, és ugyanúgy röhög, mint pár nappal előtte a pénztárgép mögött vagy a villák fölött, a nőre is, a főolaszra is, és a markába is, amiért íme.

A. megjelenése előtt nem volt nagy fogalmam arról, milyen a másik férfire irigy férfi tekintete, most van. Bár igaz ami igaz, miközben a főolaszra az anyósa mos, A.-nak fel kell kerekednie, és lazán, mintegy mellékesen, hobiból, nagyon jól kell sztoznia, ha tiszta zoknikat akar jövő hétre.

Felhív A. és puffog. Hogy szerinte mazochistább nép, mint a finnek, nincs ezen a nagykerék világon. Hogy ők Európa legnagyobb szemfényvesztői. Hogy semmijük nincs, csak a nagyfene erdők. Hogy a fenekük rögtön mellmagasságban kezdődik, s kb. ott van a kultúraszintjük is, ahol a fenekük. Hogy januárban képesek egész órás rádióműsort készíteni arról, hogy hová tűnt a boltokból a mandarin. Hogy a megmaradt két kekszet becsomagolják s visszateszik a szekrénybe. S hogy csak akkor találkozik velem, ha hajlandó vagyok angolul beszélgetni, mert ő ettől a szent perctől kezdve finnül egy szót sem szól, és ha igen, akkor az káromkodás lesz. *La bastarda*.

A. időnként megsétáltat a halpiacon. Előttem vonul be a bárba, lesegíti a kabátomat, megdicséri a fülbevalómat, és abból a vörösborból rendel, ami szerinte hozzám leginkább illik. Ő közben sörözik. Vagy azt issza, amit évekkkel ezelőtt a mexikói, spanyol, afrikai, hottentotta parton (*Tudod, akkor, amikor...*), vagy amit a pincér ajánl. A pincérekkel nagyon udvariasan beszél, mindent megköszön, *köszönetem Önnek*, kábé így. A bor mellé hoz nekem vizet, a kávé mellé csokikockát.

A. olyan férfi, aki átverhetetlennek tűnik, de A.-t mindig átverik. A.-t mindig csak és kizárólag finn nők verik át. Kirakják a ruháit a lépcsőház elé. Vesznek neki repülőjegyet, egy darab odautat Olaszországba. Lemondják a randit vagy fáradtan érkeznek a randira, aztán sietnek haza. Bejelentik, hogy tartalmilag nem értik, amit A. mond, sőt azt sem, amire gondol. Eltűnnek, aztán újra megjelennek, aztán végleg eltűnnek. Van, aki fél-, van, aki nyolcévente.

A. ezúttal nem panaszkodik, de nem is röhög saját magán. Nyakalja az Erős Pistát, amit épp tőlem kapott. Angolul beszélünk, így szólt az egyezség. *Strong Steve*, mondom, s van olyan is, hogy *Sweet Anna*. Nem válaszol. Rendre megforgatja a húsgombócot a paprikakupacban és egészben bekapja őket. Nagyokat fal és nagyokat kortyol és nagyon bámul a semmibe. Aztán erőt gyűjt és megkérdi, hogy a finn lakótársnóm éppen elvált édesanyja vajon betöltötte-e a negyvenet, és ha igen, akkor tud-e angolul, hogy legalább a boldogság illúziója meglegyen. Mert ő finn nővel, la bastarda, most kb. júniusig ejsze nem.

Nyárban verhetetlen

Minden jeges kávé és mentafagyit és nagyfenekű sünt, rebarbarát és új krumpelit, később epret és málnát, a grillezett sajtot és kukoricát, a P. főzte barackos gombócot leszámítva az első nyarat végigszenvedtem.

A lelegehetlenebb időpontokban keltem és feküdtem, öltöztem és vetkőztem, indultam és tértem vissza; néha csak a szemetet vittem le, máskor a templomig mentem gyalog vagy biciklivel, a romokig gyalog vagy biciklivel, a folyóparton hol a jobb, hol a bal oldalon, a postaládáig, hogy vajon megjött-e az újság, a strandra hajnali hatkor, hogy ne legyenek sokan, a szikla tetejére szombat délelőtt ellenőrizni az áfonyatermést, mint Csipike, ébreszteni a vadméheket és móresre tanítani a légyölő galócát.

Rettenetes Réz uram, gondoltam én akkor, a fény volt. A fény és az álmatlanság. A fehér éjszakák. A magány. Hogy olyan nincs (és mégis van), hogy ülsz a parton és homályosul a két szemed a gyönyörűségtől (mert elérzékenyülni oly könnyen lehet), jön a hattyú és susog a nád, és nincs, akit hátba veregetni vagy akivel összekacsintani legalább, hogy látod-e, hogy te elhiszed-e, hogy itt vagyunk.

Nos, ahonnan ez most eszembe jutott, az a múlt csütörtök este, két nyárnyira a fent említettől. Sokan voltunk, feküdtünk a forró kövön és néztük az eget. A fejem valami fűcsomón, lent a tenger, távol a hajók. Köröttünk kicsi barátaink, a verebek, kicsit távolabb nagyobb barátaink, a sirályok, akiket átlag-napokon nem szeretek, de

akikre nyári éjszakákon haragudni lehetetlen. És haragudni a szúnyogokra sem lehet, pedig utolértek, mivel lekéstük a visszahajót, épp lemenőben volt a nap és aranyban tomboltak a túlsó parton a háztetők, és mielőtt csorba esett volna a tökéletességen, M. sodort egy cigarettát és szúnyogtalanra füstölte a légeret.

Van egy finn dalsor, gyakran dudorászom: *Elämä on, jotta miettisimme, kenen reppuun paketoimme manttelimme*. Élet az, amikor azon gondolkozunk, kinek a zsákjába pakoljuk a kabátokat.

Élet az, amikor. Akivel.

Holdvilágos éjszakán miről álmodik a...

A finn nyár akkor szép, ha az ember kikapcs-képp egy kicsit evezik, majd szaunázik, fürdik a tengerben, eszik egy kis füstölt halat, iszik valamit, aztán éjfélig olvasgat a napsütésben és közben csapkodja a *szúnyokat*.

A finn nyárban a boldogság az, amikor két ember kikapcs-képp egy kicsit evezik, majd szaunázik, fürdik a tengerben, eszik egy kis füstölt halat, iszik valamit, aztán éjfélig olvasgat a napsütésben, és közben örül, hogy nincs egyedül, van még ember a gáton, kivel csapkodja a *szúnyokat*.

A finn nyárban napszúrás az, ha az ember úgy érzi, csak szúny-ügyben nem mindegy, hogy egy vagy kettő.

